

Küllike Kütimets, Mare Kütt

EESTI KEELE ÕPETAJARAAMAT

1. KLASS

3. õppeveerand

www.kynnimees.ee

SISUKORD

16. nädal – Aeg	3
17. nädal – TALV	7
18. nädal – VANA AJA TEGEMISED	12
19. nädal – AMETID	18
20. nädal – OHUD MEIE ÜMBER	23
21. nädal – TERVES KEHAS TERVE VAIM.....	27
22. nädal – EESTIMAA, MU SÜNNIMAA	31
23. nädal – LEMMIKLOOMAD	35
24.nädal – TARKUS JA KAVALUS.....	41
25.nädal – TUMMAD SÕBRAD RAAMATUD.....	45

16. nädal – Aeg

Lugemine	Õp lk 5–9 TV lk 46–49
Keeleõpetus	TV lk 2–3 Kuude nimetused, nädalapäevad, aastaajad.
Kirjatehnika	KTV 1 lk 32–37 <i>p, j, g</i>

LUGEMINE

Õpik lk 5 Heiki Vilep „Tere”

Vestlusteema: tervitamine koolis ja väljaspool kooli. Millised on erinevad teretamise viisid - hommikul, päeval, õhtul? Mängida klassis erinevaid tervitamise situatsioone (õiged ja valed teretamised). Pöörata tähelepanu ka sellele, mis on Vilepi luuletuses teistmoodi? (kirjavahemärgid puuduvad) Missugused kirjavahemärke õpilased teavad? Missugused kirjavahemärgid võiksid antud luuletuses olla?

TV lk 46

Harjutus 1. Vasta küsimustele lühidalt.

1. Kes on luuletuse autor? *HEIKI VILEP*
2. Kes on luuletuses tegelane? *MARI (NAABRID)*
3. Mida ütles Mari naabritele? *TERE!*

Harjutus 2. Leia sarnase (lähedase) tähendusega sõnu. Kasuta õpiku sõnastikku.

Otsida õpetaja juhendamisel, missugusel leheküljel asub sõnastik ja selgitada, kuidas seda kasutada. Siinjuures veelkord selgitada, milleks on vaja tähestikku tunda (sõnad on tähestikulises järjekorras). Suunata tähelepanu õigele ära kirjale. Moodustada sõnadega lauseid.

manas – *KUJUTAS ETTE* sättis – *PANI* tõttab – *KIIRUSTAB, RUTTAB*

Õpik lk 6–7 Konstantin Ušinski „Neli soovi”

Vestlusteema: erinevad aastaajad ja nende tunnused. Mis on igas aastaajas ilusat? Missugune aasta aeg lastele meeldib ja miks? 1. osa lugeda nii, et 2. osa on varjatud. Pärast 1. osa lugemist arutleda, mis palas toimus ja kuidas lugu võiks jätkuda.

TV lk 46–47

Harjutus 1. Lahenda ristsõna.

Teisele küsimusele (Pereliige) sobivad vastuseks nii *ema* kui ka *isa*.

Ülevalt alla: Kevad, suvi, sügis ja talv on *AASTAAJAD*.

				1.	T	A	L	V	
				2.	I	S	A		
	3.	S	Ü	G	I	S	E	L	
4.	R	A	A	M	A	T			
	5.	H	E	I	N	A	L	E	
				6.	K	A	L	A	
		7.	K	I	R	J	U	D	
		8.	K	E	V	A	D	E	L
				9.	A	N	D	I	S

Harjutus 2. Vaata pilte. Lõpeta laused suuliselt.

Selgitus: õpilased võivad pakkuda erinevaid lauseid.

Harjutus 3. Värv pildid. Õpi seda lugu jutustama.

Õpitakse jutustama eelmise harjutuse abil (tublim õpilane toetub ka lugemistekstile).

Jutustamise abistamiseks on antud lausete algused. Olenevalt klassi tasemest võib jutustada ainult piltide järgi lausete alguseid kasutamata.

Lisamaterjal

1. Olivia Saare luuletus „Neli pilti”.
Kättesaadav Digaris: : <https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:187808>
(Täheke nr 9, 1965-9)
2. Raamat ühislugemiseks, S. Maršak „Kaksteist kuud”
3. Vikerraadio kuuldemäng „Kaksteist kuud” (Laste lood, 29.12.2014)
<http://vikerraadio.err.ee/790809/laste-lood>

Õpik lk 8 Pildiseeria „Aastaajad”

Määrata aastaajad pildil kujutatud tegevuse abil. Vestlusteema: tegevused erinevatel aastaajadel. Jutustada, mida erinevatel aastaajadel tehakse. Missuguseid värve tuleks (võiks) nende piltide värvimisel kasutada?

TV lk 48**Harjutus 1. Vasta küsimustele.**

Õpilased pakuvad erinevaid tegevusi, õpetaja (või tubli õpilane) kirjutab tahvlile, laps valib endale sobivad sõnad ja teeb tahvilt ära kirja.

Harjutus 2. Mis on sinu lemmikaastaajad? Miks? Jutusta.

Suuline harjutus. Õpilased põhjendavad ja toovad näiteid aastaajast, mis neile meeldib.

Harjutus 3. Milliseid värve sa looduses näed ? Värv.

Loovharjutus. Arutletakse ühiselt, milliseid värve on igal aastaajal looduses märgata.

Harjutus 4. Võrdle tööd naabriga. Selgita värvide tähendusi aastaajas.

Loovharjutus. Õpilased saavad põhjendada, miks nad valisid aastaajale just need värvid.

Harjutust võib teha ka rühmas neljakesi.

Õpik lk 9 Siiri Laidla „Me elame aja sees”

Vestlusteema: ajavormid (minevik, olevik, tulevik) ja aja mõõtmine (kellaaeg, päev, nädal).

Erinevad kellad – meenutada Aabitsa K-tähe lugu. Milleks on kella vaja? Fantaasiajutt suuliselt: mis juhtuks, kui kella ei oleks.

TV lk 49

Harjutus 1. Mida teeb? Leia sobivad sõnad.

Arutleda kogu klassiga ja leida sobivad sõnad. Õpetaja kirjutab need tahvlile.

Aeg **ASTUB** oma rada.

Aeg **KULUB** ruttu.

Vahel aeg **VENIB**.

Mamma **RÄÄGIB** vana aja lugusid.

Papa **JUTUSTAB**, kuidas ta vanasti elas.

Harjutus 2. Millal sinu aeg kulub ruttu? Millal sinu aeg venib? Jutusta.

Suuline harjutus. Jutustamiseks kirjutada tahvlile lausete algused. Näiteks:

Minu aeg kulub ruttu, kui ma ... Minu aeg venib, kui ...

Lisamaterjal

1. Ernst Enno luuletus „Tikk, takk” luulekogust „Üks rohutirts läks kõndima”, lk 62.
2. Wikipedia, Päikesekell
<http://et.wikipedia.org/wiki/P%C3%A4ikesekalender>
3. ERR arhiiv, lastenäidend „Onu Tik-Taki seiklused”
<https://arhiiv.err.ee/otsi?phrase=onu%20tik-taki%20seiklused>

KEELEÕPETUS

TV lk 2 Õigekeelsus. Kuude nimetused

Eesmärk:

1. Kuude nimetuste ja arvude tundmine.
2. Kõne arendamine.

Mäng „Küsime aastaegadelt”

Õpilased on ringis, üks laps ringi keskel on üks aastaaeg.

Õpilased sammuvad ringis ja küsivad kooris: „Tere, tere, kes sa oled?”

Õpilane ringi keskelt: „Tere, olen ... (näiteks sügis). ”

Õpilased kooris: „Tere, sügis! Hea, et tulid. Mis sa meile kaasa töid?”

Õpilane ringi keskelt: „Tõin teile ... (midagi, mis on sügisel, näiteks seeni)”

Õpilased ringis ükshaaval: „Hea, siis teeme seenekastet.”

Õpilased saavad siin loetleda, mida seentest teha saab. Ringi keskel olev õpilane valib nendest talle kõige huvitavama tegevuse ja kutsub selle lapse ringi keskele. Nüüd on see laps uus aastaaeg (või korrata vana, aga siis ei tohi kaasa tuua juba öeldud asju).

Harjutus 1. Kirjuta aastaegade juurde õiged kuud.

Õpetaja kirjutab kuude nimetused tahvlile. Toimub ärakiri. Kirjutatakse trükitähtedega.

Harjutus 2. Kirjuta puuduvad sõnad. Kasuta eelmise harjutuse sõnu.

Lünkadesse sobivad erinevad kuude nimetused. Õpilased põhjendavad oma valikut.

Harjutus 3. Kirjuta arvud sõnadega.

Pöörata tähelepanu arvude kirjutamise õigekirjale.

TV lk 3 Õigekeelsus. Nädalapäevad.

Eesmärk: aastaegade ja nädalapäevade tundmine.

Harjutus 4. Kirjuta iga lause juurde õige aastaaeg.

Õpilased loevad lauseid ja põhjendavad.

Sajab lund. **TALV**

Lapsed käivad ujumas. **SUVI**

(õigeks võib lugeda ka teisi vastuseid, aga küsida kindlasti põhjendust)

Rändlinnud saabuvad. **KEVAD**

Rändlinnud lahkuvad. **SÜGIS**

Päevad on väga pikad. **SUVI**

Puud lähevad lehte. **KEVAD**

Õues on väga külm. **TALV**

Lehed langevad puudelt. **SÜGIS**

Harjutus 5. Lõpeta laused.

Nädalas on **SEITSE** päeva.

Esimene päev on **ESMASPÄEV**.

Kuues päev on **LAUPÄEV**.

Laupäev ja pühapäev on **PUHKEPÄEVAD**.

Esmaspäev, teisipäev, kolmapäev, neljapäev ja reede on **tööpäevad**.

Harjutus 6. Leia tähepusast nädalapäevad.

Pusas on kõik nädalapäevad.

17. nädal – TALV

Lugemine	Õp lk 10–13 TV lk 49–51
Keeleõpetus	TV lk 4–5 Lause ja sõna. Lauselõpumärk. Mida teeb? Mida teevad?
Kirjatehnika	KTV 1 lk 38–43 v, r, s

LUGEMINE

Õpik lk 10–11 Eesti muinasjutt „Loomade talvekorter”

1. Vestelda lastega muinasjutust. Mis on muinasjutt, millega see algab ja lõpeb tavaliselt? Mille järgi me muinasjutu ära tunneme? Pala põhjal saab esitada järgmisi küsimusi. Kus loomad talvel elavad? Kes loomadest vahetab karva, kellel on uni või uinak? Mida loomad talvel söövad? Peale pala lugemist arutleda, mis loomadest seal juttu oli ja kus need loomad tegelikult elavad? Kuidas neid loomi nimetatakse? (*koduloomad*)
2. Töö õpiku pildiga. Missugune tegelane on pildilt puudu? Mida härg teeb? Kes on õues? Missugune meeleolu loomadel on? Miks sa nii arvad? jne
3. Dramatiseerida muinasjutt.
4. Loovülesanne. Lugeda või dramatiseerida seda muinasjuttu teiste loomadega.

TV lk 49–50

Harjutus 1. Leia tähepusast kuus muinasjutu tegelast.

Õpilastega meenutada, kes on pala tegelased. Piltide juurde võib tegelaste nimetused välja kirjutada. Loomi võib värvida.

Tähepusas on tegelased: kukk, härg, kits, siga, kana, oinas.

Lisaülesanne. Tähepusasse on peidetud ka sõnad LEHM, KOER, KASS (*koduloomad*), kes pole antud pala tegelased. Kiiremad õpilased võivad ka neid otsida (nt suuliselt).

Harjutus 2. Järjesta laused.

Lisaülesandena: Missuguste lausetega võiks harjutus edasi minna?

4.	Härg võttis kirve ja läks üksi metsa palke raiuma.
2.	Sügisel mõtles härg, et on vaja maja ehitada.
1.	Vanasti elasid härg, siga, kits, oinas, kukk ja kana üheskoos.
3.	Teised loomad arvasid, et nad ei vaja talveks maja.

Lisamaterjal

1. YouTube, animatsioon „Breni linna moosekandid”
<https://www.youtube.com/watch?v=Xg2yhN4Ymwg>
2. Vendade Grimmide raamat „Breni linna moosekandid”

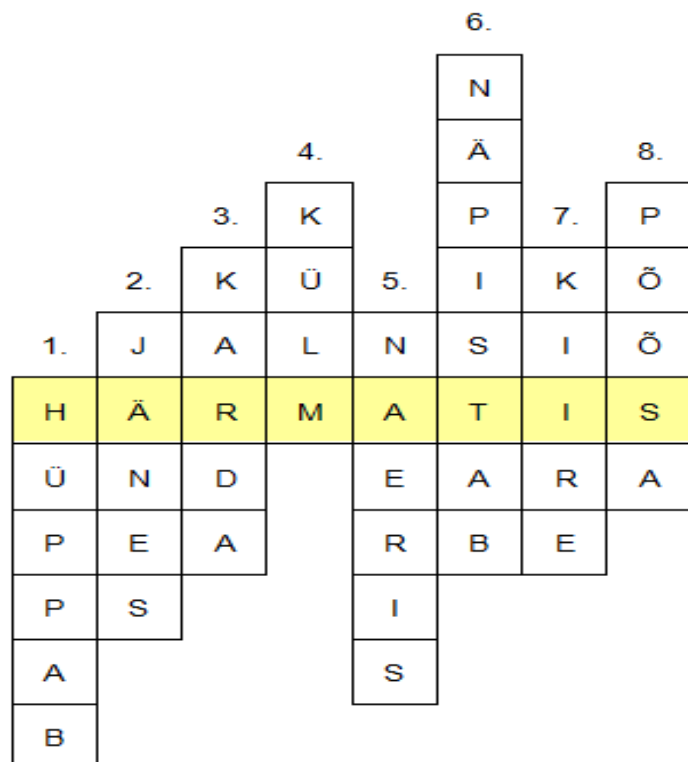
Õpik lk 12 Eesti rahvajutt „Jänes ja külm”

Vestlusteema: sissejuhatuseks rääkida jänestest. Missugused jäneseid Eestis elavad? (*halljänes, valgejänes*) Kuidas nimetatakse kodujäneseid? Näidata juurde pilte erinevatest Eestis elavatest jänestest. Mida jäneseid talvel teevad? Millest nad toituvad? jne. Pärast lugemist meenutada, missugused on jänese rahvapärased nimetused. (*haavikuemand, haavikuisand, pikk-kõrv, välejalg, kikk-kõrv*) Jänest iseloomustatakse tavaliselt kui arga looma, selles palas on ta kaval. Õpilased võiksid jänest selle loo põhjal iseloomustada. Selgitada kõnekäändu – moka lõhki nagu jänesel. Millal inimesed sellist väljendit kasutavad?

TV lk 50–51

Harjutus 1. Lahenda ristisõna.

Vasakult paremale: Talvel tekib **HÄRMATIS**.

Harjutus 2. Vasta küsimustele. Märki vastus ristiga X.

Lisaülesandena analüüsida harjutuse juures olevat pilt jänese. (nt meeleolu jne)

1. Miks külm otsustas jänest kimbutada?

Jänesel on külm.

Jänes ei kartnud külma. **X**

Külm tahtis jänese mängida.

2. Kuidas jänes külma võitis?
Põõsas andis jänesele sooja.
Jänesel ei hakanud külma.
Jänes võitis külma kavalusega. **X**
3. Kuidas jänese moka lõhki läks?
Külm tegi moka lõhki.
Jänes naeris moka lõhki. **X**
Jänes kukkus moka vastu põõsast lõhki.

Lisamaterjal

1. Folklore.ee, K. Kuusik „Miks jänesel moka lõhki on?”
<http://www.folklore.ee/rl/pubte/ee/vanad/eisen/rraamat4/15.html>
2. Bio.edu.ee, Eesti selgroogsed
<http://bio.edu.ee/loomad/lmetajad/imindex.htm>

Õpik lk 13 Eesti rahvajutt „Soe kasukas heinakuhjas”

Vestlusteema: lasta õpilastel pealkirja järgi ennustada, millest see pala räägib? Kuidas võib kasukas heinakuhja sattuda? Kuidas hein saab kuhja? Kus me kodus oma riideid hoiame? Pärast lugemist vestelda.

1. Tekstipõhine vestlus. Miks poisil ei olnud enam kasukat tarvis? Kas keegi õpilastest on ise sarnases olukorras olnud? Õpilased jutustavad. Leida ka töö kohta vanasõnu, näiteks *töö kiidab tegija; tööga tehakse suured linnad, magades ei midagi; tublidus ei tule tööta, osavus ei hooleta* jne.
2. Silmaringi arendav vestlus. Mis on hein ja kes seda söövad? Millal heina tehakse? Miks heina tehakse? Kus heina hoitakse? Õpilane, kellel on maal loomad ja kelle pere teeb heina, saab rääkida kogetu põhjal. Heinateoga seotud tegevused: niitmine, loo võtmine ehk kaarutamine (kuivavaid heinakaare ümber pöörama), riisumine, hangumine (hanguga heina tõstmine). Arendada laste silmaringi heinateost kindlasti ka piltide abil.

TV lk 51

Harjutus 1. Leia lausesse õige sõna. Värv see.

- ema
1. Isa ja tütar läksid heinu tooma.
poeg
 2. Suvel jäi heinte sisse kasukas.
nõel.
reha.
 3. Nahk oli tööst soe.
higine.
külm.

Harjutus 2. Miks poeg ei leidnud sooja kasukat?

Suuline harjutus jutustamisoskuse arendamiseks.

Lisamaterjal

1. YouTube, video „Heinategu hobusega”
<https://www.youtube.com/watch?v=wSQCJ2rIRlw>
2. Piimaliit.ee, Kätlin Vainola „Heinategu”
<http://www.piimaliit.ee/missioonpiim/heinategu/>

KEELEÕPETUS

TV lk 4 Õigekeelsus. Lause ja sõna. Lauselõpumärk.

Eesmärk:

1. Sõna ja lause eristamine.
2. Lausete koostamise oskuse arendamine.
3. Kalendrist info otsimine.
4. Vastandtähendusega sõnade tundmine.

Harjutus 7. Loe jutuke. Vasta küsimustele.

Pöörata tähelepanu lehekülje alguses olevale reeglile. Õpilased loevad harjutuse lause ja ütlevad, mitu sõna lauses on, ning mis on selle lause mõte. Õpetaja võib lausete kohta esitada lisaküsimusi ja õpilased vastavad. Töövihikus olevatele küsimustele vastavad õpilased iseseisvalt.

Harjutus 8. Moodusta sõnadest laused. Kirjuta need vihikusse.

Vihikusse kirjutatakse trükitähtedega.

MAIE KODUS ON VÄIKE KASS.

TEMA NIMI ON MIISU.

MAIE ANNAB MIISULE PIIMA.

Harjutus 9. Uuri kalendrit ja täienda lauseid.

Õpetaja selgitab, et vastlapäev ja ülestõusmispüha on liikuvad pühad (st nad on igal aastal erinevatel päevadel). Töövihiku harjutus täidetakse käesoleva aasta järgi. Emadepäev on alati maikuu teisel pühapäeval, mistõttu kuupäev on muutuv.

Harjutus 10. Ühenda vastandtähendusega sõnad.

SEISAB ↗ HALB
NAERAB ↘ ISTUB
HEA ↗ NUTAB

KERGE ↗ RUMAL
ILUS ↘ RASKE
TARK ↗ INETU

TV lk 5 Õigekeelsus. Mida teeb? Mida teevad?

Eesmärk:

1. Ainsuse tegevuse *mida teeb?* muutmine mitmuse tegevuseks *mida teevad?*
2. Jutustamisoskuse arendamine.

Harjutus 11. Tõmba joon alla sõnadele, mis vastavad küsimusele *mida teeb?* ja *mida teevad?*

Kaarel mängib jalgpalli. Ta kutsub sõbrad õue. Joosep ja Karl tormavad tema juurde. Joosep lööb palli naabri aeda. Õues haugub koer. Poisid kardavad koera.

Harjutus 12. Mõtle, mis selles jutus edasi juhtub. Jutusta.

Harjutuse kaudu saab arendada jutustamis- ja kuulamissoskust.

Harjutus 13. Leia lausest sõna, mis vastab küsimusele *mida teeb?* Kirjuta.

Pöörata tähelepanu ära kirjale ja reeglile.

Ema koristab köögis.	KORISTAB
Ta peseb nõusid.	PESEB
Kass lööb nurru.	LÖÖB
Ema valab talle piima.	VALAB

Harjutus 14. Kirjuta sõna.

Suuline lisaülesanne. Moodustada harjutuse tegusõnadega lauseid.

<u>Mida teeb?</u>	<u>Mida teevad?</u>	<u>Mida teevad?</u>	<u>Mida teeb?</u>
jutustab	JUTUSTAVAD	tukuvad	TUKUB
loeb	LOEVAD	söövad	SÖÖB
joonistab	JOONISTAVAD	kirjutavad	KIRJUTAB
laulab	LAULAVAD	kasvavad	KASVAB

18. nädal – VANA AJA TEGEMISED

Lugemine	Õp lk 14–21 TV lk 52–55
Keeleõpetus	TV lk 6–7 Õpitu kordamine: täishäälikud, lauselõpumärk.
Kirjatehnika	KTV 1 lk 44–47 Võõrtähed

LUGEMINE

Õpik lk 14–15 Siiri Laidla „Muuseum”

Vestlusteema: küsida, kas õpilased teavad sõna *muuseum* tähendust? Mida õpilased muuseumi kohta teavad? Missugustes muuseumites nad on käinud? Miks muuseum on vaja? Missugused muuseumid on kodulinnas (maakonnas, vallas jne)? Võimalusel võiks õpetaja näidata, kuidas internetist oma kodukoha muuseumeid otsida. Google'i otsingusse tuleb panna sõna *muuseum* (või *Eesti Muuseumid*, *muuseumid*). Igas maakonnas asuvate muuseumite kohta leiab infot veebilehelt <http://www.muuseum.ee/et/muuseumid/>

TV lk 52

Harjutus 1. Kas lause on õige või vale? Märki vastus ristiga X.

	ÕIGE	VALE
Lapsed läksid teatrisse.		x
Muuseumis ei tohi joosta ega süüa.	x	
Muuseumis näidatakse uue aja asju. NB! Selgitada, miks mõlemad vastused võivad õiged olla.	x	x
Pelle ema kogus lapsena kommipabereid.	x	

Harjutus 2. Uuri plaani ja vasta küsimustele.

Kõigepealt tuleks arutleda, mis on (linna)plaan. Enne harjutust täitma asudes uurida kogu klassiga plaani. Olenevalt klassi tasemest töötatakse iseseisvalt või üheskoos.

Lisaülesanne. Kiiremad õpilased (või üheskoos) uurida, missugused tänavad on plaanil.

1. Mis linnas asub Eesti Rahva Muuseum (ERM)? *Tartus*
2. Mis päeval on näitusemaja suletud? *esmaspäev*
3. Mitu päeva on muuseumi näitusemaja avatud? *6 päeva*
4. Mis kell näitusemaja hommikul avatakse? *kell 11*

Harjutus 3. Mida sina või sinu vanemad lapsena kogusid? Jutusta.

Eeltööna paluda õpilastel kodus küsida, mida nende vanemad lapsena kogusid. Kellel võimalik, võiks kogusid kaasa tuua ja klassis tutvustada. Kogusid saab ka piltide ja fotode järgi tutvustada ja nendest jutustada.

Lisamaterjal

1. Eesti Rahva Muuseumi koduleht <http://www.erm.ee/>
2. NUKU Muuseumi koduleht <http://www.nuku.ee/muuseum/>
3. Jääaja Keskuse koduleht <http://www.jaaaeg.ee/>

Õpik lk 16–17 Siiri Laidla „Kuidas taadu vanal ajal elas”

Vestlusteema: vanaemadest ja vanaisadest ning nende noorusaegadest. Mis oli lastel vanal ajal teisiti kui praegusel? Küsida õpilastelt, mida nad oma vanavanemate lapsepõlve kohta teavad. Kuidas õpilased oma vanavanemaid kutsuvad? Kus vanavanemad elasid, kui nad lapsed olid? Mida õpilased on oma vanavanematega koos teinud (teevad)?

Arutleda pala sisu üle. Mida tähendavad sõnad *popp*, *kõbus*, ja väljend *põllepaela otsas kasvama*.

TV lk 53

Harjutus 1. Leia sõnastikust lähedase tähendusega sõna.

Tuletada õpetaja juhendamisel meelde, kus asub õpiku sõnastik ja kuidas sõnastikku sõna leidmisel kasutada. Suunata tähelepanu õigele ära kirjale. Moodustada harjutuse sõnadega lauseid (suuliselt).

kõnelnud – *rääkinud*

õhkab – *ohkab*, *kurdab*

kõbus – *hea tervisega*, *terve*

tõttab – *kiirustab*, *ruttab*

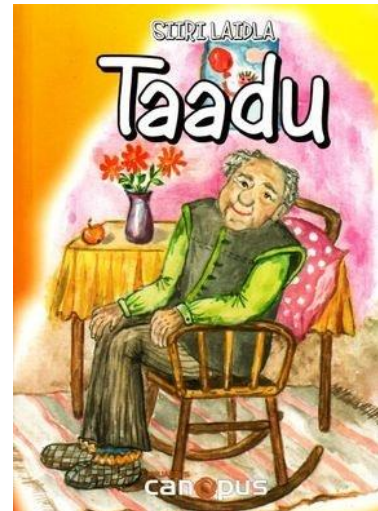
Harjutus 2. Kes ütles? Märki vastus ristiga X.

Enne tabeli täitmist arutatakse kogu klassiga pala sisu üle. Harjutuse teevad õpilased iseseisvalt.

	Pauliine	taadu
Kasvasin ema põllepaela otsas.		x
Kes teid hoidis, kui ema ja isa tööl olid?	x	
Sa ei saanudki lombis solistada!	x	
Kas te haigeks ei jäänud?	x	
Olen siiani päris kõbus poiss.		x
Sa oled meil nüüd popp!	x	

Lisamaterjal

1. Siiri Laidla raamat „Taadu”
2. Indrek Koffi raamat „Kui ma oleksin vanaisa”

Õpik lk 18–21

Reet Bobõlski „Kui ema oli väike tüdruk” ja „Kui isa oli väike poiss”

NB! Anda õpilastel võimalus valida, kumba pala nad soovivad lugeda. Võimalus on ka teha rühmatööd. Vestlusteema: ühised tegevused vanematega (mängimine, lugemine, matkamine jne). Kui sageli õpilased oma emaga/isaga koos tegutseda saavad?

Tekstide sissejuhatamiseks töö piltidega. Mis mängu pildil mängitakse? Missugune on tegelaste meeleolu? Miks ema paljajalu mängib? (jne) Pärast tekstide lugemist arutleda loetu sisu üle. Õpilased jutustavad üksteisele, millest nad lugesid.

TV lk 53–55

Kui õpilased on mõlema pala sisu üksteisele tutvustatud ja arutatud, siis tehakse töövihiku harjutuse üheskoos (ka need, kes ei lugenud, aga on sisuga kursis). Küsimuste vastused ära kirjutada tahvlilt.

- „Kui ema oli väike tüdruk”

Harjutus 1. Vasta küsimustele lühidalt.

1. Kes on pala tegelased? *ema, Kati*
2. Miks ema tööl ei olnud? *Oli vaba päev.*
3. Missugust mängu meeldis emale kõige rohkem mängida? *Kodu.*
4. Mida ema talvel õues tegi? *Uisutas.*
5. Missugust mängu hakkasid ema ja Kati koos mängima? *Keksu.*

Harjutus 2. Küsi oma emalt, mis oli lapsepõlves tema lemmikmäng.

Kirjuta mängu nimi. ____

Harjutus 3. Õpi oma ema lemmikmäng selgeks. Jutusta kaaslastele, kuidas seda mängitakse. Võimaluse korral mängige.

Õpilased peavad kodus emalt-isalt küsima, missugune on nende lemmikmäng, selle reeglid ja kirjeldus. Võimalusel klassis neid mängida või kutsuda mõni ema/isa kooli seda mängu õpetama. Nende palade käsitlemisel võiks kaasata koolitundi ka lapsevanemaid oma lapsepõlvest rääkima.

- „Kui isa oli väike poiss”

Harjutus 1. Vasta küsimustele. Tõmba valed vastused maha.

1. Miks isa hakkas Katiga mängima?

Isa ja Kati jäid kahekesi koju.

~~Katil oli igav.~~

~~Isa ja Kati olid kurvad, et ema ära läks.~~

2. Kus isa lapsena elas?

~~Isa elas linnas suures majas.~~

Isa elas maal.

Isa elas majas, mille juures oli väike mets.

3. Miks isa õpetas Katile laevade pommitamise mängu?

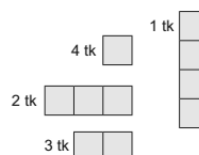
~~Vihma sadas ja nad ei saanud õue minna.~~

~~Nad tahtsid seda mängu pärast emale õpetada.~~

See oli isa lemmikmäng.

Harjutus 2. Kuula, kuidas õpetaja loeb laevade pommitamise mängu seletust. Mängi seda mängu oma sõbraga.

Õpetaja loeb õpetuse ette ja õpetab mängima.

LAEVADE POMMITAMINE

Mängijaid on kaks. Neid nimetatakse vastasteks.

Laevad. Mõlemal mängijal on 10 laeva.

Mängulauaks on ruuduline paber, kuhu mängija joonistab kaks ruudustikku – ühe ruudustiku oma laevade jaoks, teise ruudustiku vastase laevade otsimiseks.

Mõlemad ruudustikud on 10 x 10 ruudu suurused.

Ruudustiku read tuleb tähistada tähtedega A kuni J. Ruudustiku veerud tähistatakse arvudega 1 kuni 10.

Mängijal on 10 laeva ja need on erineva suurusega. Laeva suurust näitab ruutude arv (vt TV, lk 54 laevade arvu ja suurust). Kõige väiksemad laevad on ühe ruudu suurused. Neid on neli. Kahe ruudu suuruseid laevu on kolm. Kolme ruuduga laevu on kaks. Kõige suurem laev on nelja ruuduga. Seda on üks.

Mängu ettevalmistus

Mängija joonistab oma kümme laeva mängulaua ühte ruudustikku nii, et laevade küljed ja nurgad ei puutuks kokku. Vastasele ei tohi oma laevade asukohta näidata.

Mängimine

Mängijad hakkavad kordamööda vastase laevade asukohta ära arvama. Selleks nimetab mängija mõne mängulaua ruudu, kus ta arvab, et vastase laev võiks olla joonistatud, näiteks A5. Vastamiseks on kolm varianti. Mängija vastab, kas:

möödas – kui selles ruudus laeva ei ole ja ruut ei ole ühegi laeva osa;

pihtas – kui see ruut kuulub mõnele laevale; või

põhjas – kui selles ruudus on laev või see ruut on suurema laeva viimane pihta saanud ruut.

Küsitud ruudud märgitakse ristiga (X). Tabatud ruudud värvitakse. Uppunud laev

ümbritsetakse ristidega (sest laevad ei puutu nurkapidi kokku).

Võidab see, kes esimesena vastase laevad põhja pommitab. Head mängimist!

Minu laevad										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A										
B										
C										
D										
E										
F										
G										
H										
I										
J										

Vastase laevad										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A										
B										
C										
D										
E										
F										
G										
H										
I										
J										

Lisamaterjal

1. Tartu Mänguasjamuuseum ja Teatri Kodu koduleht
<https://mm.ee/et>

KEELEÕPETUS

TV lk 6 Õigekeelsus. Õpitu kordamine.

Eesmärk:

1. Täishäälikute tundmise kinnistamine.
2. Sõnavara laiendamine.

Harjutus 15. Loe laused. Kirjuta vihikusse need laused, milles räägitakse talvest.

Vestluses tuletatakse meelde talve tunnuseid.

Vastus: *Päevad on lühikesed. Järvel on jää. Lumi katab maad.*

Harjutus 16. Leia eelmisest harjutusest sõnad, mis algavad täishäälikuga. Jooni need alla.

Tuletatakse meelde täishäälikuid.

Harjutus 17. Loe ja kirjuta lünka sobiv sõna.

Õues sajab pehmet *lund*.

Tüdrukud *veeretavad* palle.

Nad *teevad* toreda lumememme.

Poisid *mängivad* lumesõda.

Harjutus 18. Loe luuletus. Leia riimuvad sõnad. Jooni need alla.

Lugeda luuletust erinevate intonatsioonidega.

TV lk 7 Õigekeelsus. Lause. Lauselõpumärk punkt.

Eesmärk:

1. Sõnavara laiendamine.
2. Õpetada täishääliku pikkust muutma nii, et sõna tähendus muutuks.

Harjutus 19. Jaota jutuke lauseteks. Pane lause lõppu punkt.

Selgitus: Suunata laste tähelepanu, et jutustavad laused lõpevad punktiga.

Linnukesed on näljas. Aare ja Mari toovad lindudele teri. Elle seob oksale tüki rasva. Väike Kristi toob saia.

Harjutus 20. Eralda lauses sõnad kriipsuga. Mitu sõna lauses on?

V ä l j a s - o n - k ü l m.	3 sõna
T o a s - o n - s o e.	3 sõna
E m a - j u t u s t a b - h u v i t a v a t - m u i n a s j u t t u.	4 sõna
V e n d - j a - õ d e - k u u l a v a d - k a.	5 sõna

Harjutus 21. Muuda sõnas esimese täishääliku pikkust. Mis sõna saad? Kirjuta see sõna.

Suuline lisaülesanne. Moodustada nende sõnapaaridega lauseid.

male – läks <i>maale</i>	kooli – vana <i>koli</i>
kiri – päikese <i>kiiri</i>	tuuli – elav <i>tuli</i>
rivis – ema <i>riivis</i>	kuuri – <i>kuri</i> koer
tibu – lehvitas <i>tiibu</i>	kiisu – ära <i>kisu</i>

Harjutus 22. Moodusta riime. Muuda sõna esimest tähte.

Kindlasti arutada üheskoos sõnade tähendusi.

puu – kuu, *suu*, *muu*, *luu*
vaat – *taat*, *paat*, *laat*, *naat*
nali – *kali*, *tali*, *pali*, *vali*

19. nädal – AMETID

Lugemine	Õp lk 22–27 TV lk 55–58
Keeleõpetus	TV lk 8–9 Täis- ja kaashäälikud. Täishääliku pikkus.
Kirjatehnika	KTV 1 lk 48–50 Kordavad harjutused väiketähtedele.

LUGEMINE

Õpik lk 22 Evi Proosa „Kas üksi on hea olla?”

Vestlusteema: üksi olemisest. Mida lapsed (sina) tunnevad (tunned), kui nad (sina) on (oled) üksi? Mida nad üksinda teevad? Mida sina üksi olles teed? Mida neile (sinule) meeldib üksinda teha? Kas üksinda saab elada? Kas sina saad üksinda elada?

Pärast lugemist leida, milliseid ameteid palas nimetati?

Mängida „Arva ära!” mängu. Mängu juht näitab mingit eset (näiteks salli) ja küsib: „Kes on selle salli teinud?” Mängijad peavad nimetama võimalikult palju ametimehi, kes salli valmimisprotsessis osalevad (nt kuduja, müüja, ketraja, talupidaja jne). Mida nad teevad? (kuduja koob, müüja müüb jne)

TV lk 55

Harjutus 1. Kujuta ette, et pead minema üksikule saarele. Mida sa kaasa võtaksid? Võid võtta ainult 10 asja. Koosta nimekiri. Põhjenda oma valikut.

Pärast harjutuse täitmist tutvustatakse üksteisele nimekirja ja põhjendatakse oma valikuid. Lisaülesanne 1. Jooni oma nimekirjas 3 kõige olulisemat asja alla. Seejärel saab analüüsida, kas need on eluks vajalikud või mitte väga vajalikud asjad.

Lisaülesanne 2. Fantaasiajutt. Jutusta harjutuse pildi järgi. Pildi võiks ka värvida.

Õpik lk 23 kõnearenduslikud pildid „Ametid”

Vestlusteema: meenutada millistest ametitest eelmises tunnis juttu oli. Seejärel lasta õpilastel arvata, missugused ametid on lk 23 pildidel kujutatud. Õpilased põhjendavad oma arvamust. Vestelda ka vanemate (sugulaste) ametitest. Koostada piltide põhjal lühijutukesi.

Alguseid võib ette anda, näiteks:

Pildil on ... Ta ... See töö on ...

TV lk 56

Harjutus 1. Loe kirjeldust. Mõistata, mis ametimees see on.

1. Ta töötab majas, kus on väga palju asju. Inimesed käivad seal majas ringi ja panevad asju korvi või kärusse. Kui nad tema juurde jõuavad, siis nad tõstavad kärust või korvist asjad liikuvale lindile ning annavad raha.

See ametimees on *müüja*.

2. Ta töötab majas, kus on palju lapsi. Ta aitab lastel targemaks saada. Mõnikord paneb ta tarkuse eest hindeid.

See ametimees on *õpetaja*.

3. Ta töötab merel ja mere ääres. Tal on seljas kummist ülikond ja jalas pika säärega kummist saapad. Tema töövahendite hulgas on võrk ja õng.
See ametimees on *kalur*.

Harjutus 2. Mõttele välja ühe ametimehe kirjeldus. Kirjuta. Küsi vastust kaaslaselt.

Loovharjutus. Vastavalt õpilaste tasemele võivad oskajad kirjutada ametimehe kirjelduse töövihikusse. Nõrgemad joonistavad pildi väikesele lehele, kleeбивad selle töövihikusse ja kirjeldavad suuliselt ametimehe nimetust nimetamata. Klass arvab, millise ametimehega on tegemist. Vajadusel kasutada pantomiimi.

Õpik lk 24–25 „Kui ma oleksin suur”

Vestlusteema: kelleks soovitakse suurena saada. Põhjendada. Miks see amet meeldib, on huvitav ja põnev? Kus seda ametit õpitakse?

Pärast pala lugemist arutleda, missugused oskused peavad nendel ametimeestel olema, et oma tööd hästi teha. Siin sobib vestelda ka täpsusest, hoolsusest.

TV lk 57

Harjutus 1. Leia sobivad tegevused. Tõmba nendele joon alla. Kirjuta ka ise mõni sobiv tegevus.

Õigeks tuleb lugeda ka õpilase muud valikud, kui ta neid õigesti ja loogiliselt põhjendab.

1. õmbleja - saeb, lõikab, mõõdab, ehitab, joonistab, ...
2. arst - kuulab, esineb, kirjutab, mängib, ravib, ...
3. politseinik - jälgib, mõõdab, luuletab, küpsetab, ...
4. autojuht - kihutab, parandab, jookseb, loeb, ...

Harjutus 2. Kes ma olen suurena? Kirjuta ja joonista.

Loovharjutus.

Kui ma olen suur, siis saab minust _____

Harjutus 3. Miks sa valisid just selle ameti? Põhjenda. Jutusta.

Lisaharjutus kiirematele.

Mäng „Tegevused ja ametid”

Õpetaja alustab mängu öeldes: „Õmblemine.” Õpilased peavad mõtlema, kes õmbleb.

Vastuse leidnud vastab: „Õmbleja (rätsep) õmbleb.” Õigesti vastanud laps saab õiguse öelda uus tegevus.

Lisamaterjal

1. err.ee lastesaade „Mina arvan. Kelleks saada?” (23.04.2013, Tallinna Laagna gümnaasiumi 3. klass)
<https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/mina-arvan-kelleks-saada>
2. Galia Lambi Dozo raamat „Kui ma suureks saan, hakkan ...” (kaks osa), Koolibri

Õpik lk 26–27 Seto muinasjutt „Hiir rätsepaks”

Vestlusteema: kes on rätsep ja missugust tööd ta teeb. Enne lugemist võib pala pealkirja järgi ennustada, mida hiir rätsepana teeb. Pärast pala lugemist teha kokkuvõtte: mida kass soovis ja mida hiir tegi. Selle pala juures (enne või pärast lugemist) selgitada, mida tähendab Seto muinasjutt. Võimalusel vaadata ka Eest kaarti, kus asub Setumaa (Setomaa).

TV lk 58

Harjutus 1. Loe laused. Pane tegevused õigesse järjekorda.

Lisaülesandena saab harjutust kasutada jutustama õppimisel.

3.	Hiir lubas õmmelda püksid, mütsi ja vesti.
5.	Nädala pärast sai kass teada, et riidest saab ainult vesti.
1.	Ükskord vanasti tahtis kass endale uusi riideid saada.
4.	Mõne aja pärast selgus, et riiet jätkub ainult mütsiks ja vestiks.
2.	Kass kudus kanga.
6.	Sellest ajast peale söövad kassid hiiri.

Harjutus 2. Mis sa arvad, mida hiir kangaga tegi? Jutusta.

Loovülesanne. Leida erinevaid lahendusi.

Lisamaterjal

1. YouTube, video „Setomaal peeti taas muinasjuttude päeva”
<http://uudised.err.ee/vr/kultuur/09051916-18f2-4650-8dd7-05ec15dccb27>
2. Julius Oro luuletus „Hiir rätsepaks”, Eesti Raamat, Tallinn 1967
3. Vendade Grimmide raamat „Vahva rätsep”
4. Mõistatused rätsepa töövahenditest.

Tüdruk ühe silmaga? *nõel*

Kõigile teeb riided, aga ise alasti? *nõel*

Üks linn, tuhat akent? *sõrmkübar*

Käsita rätsep káristab riidet? *käärid*

Ümmargune kui muna, pikem kui puu? *lõngakera*

KEELEÕPETUS

TV lk 8 Õigekeelsus. Täishääliku pikkus.

Eesmärk:

1. Täishääliku pikkuse määramine.
2. Üldmõiste tundmine.

Suuliselt võib teha täishääliku pikkuse võrdlemist (lühike, pikk, ülipikk). Näiteks:

Vala klaasi	Vaala saba	Nägin vaala
Kuri koer	Kuuri juures	Põgenes kuuri
Vana koli	Kooli aknad	Tõttab kooli
Värske kilu	Väikesed kiilid	Üksikut kiili
Väike kerá	Keeruga kruvi	Keera lukku
Värsked kalad	Vanad kaalud	Onu kaalus

Lugeda 1. tulba sõnad (üksikult ja kooris), siis 3. tulba sõnad (üksikult ja kooris, vajadusel ütleb õpetaja esimesena), jälgitakse hääliku pikkust. Seejärel lugeda 2. tulba sõnad (üksikult ja kooris, vajadusel ütleb õpetaja esimesena). Võrreldakse 2. ja 3. tulba sõnade hääldust ja õigekirja. Loetakse sõnu ridadena (üksikult ja kooris, mitmekesistamiseks võib ka tüdrukud ja poisid eraldi). Moodustatakse sõnapaaridega lauseid.

Reegel: lühikese täishääliku kirjutatakse ühe tähega ja pika ja ülipika täishääliku kirjutatakse kahe tähega.

Harjutus 23. Kirjuta lünka sobiv sõna.

Isa kampsun on *kare*.

Pall *veeres* voodi alla.

Isa ja Mart leidsid mere äärest *paadi*.

Suures sahtlis on palju *koli*.

Mallele meeldib kingitusi *saada*.

Harjutus 24. Moodusta laused. Loe.

1. Teatris on palju	4. alla.
2. Maarja kuulab arvutist	5. tööd.
3. Siim mängib õhinaga	1. võõraid.
4. Pall veereb mäest.	3. trummi.
5. Poiss teeb toas	2. muusikat.

Harjutus 25. Moodusta tähtedest sõnu. Kirjuta sõnad vihikusse.

m u l i – *lumi*

a t a t – *taat*

u u p – *puu*

l a p l – *pal*

Harjutus 26. Missugune sõna ei sobi teiste hulka? Põhjenda. Kirjuta see sõna. Ütle üldnimetus.

Arvestada õigeks ka teistsugune vastus, kui õpilane oskab seda loogiliselt põhjendada.

kuusk, tamm, vaher, kask **kuusk** (teised on lehtpuud)
 lumi, rahe, suhkur, lõrts **suhkur** (teised on sademed)
 õnnelik, rõõmus, lahke, kuri **kuri** (teised on head omadused)
 roos, kannike, sirel, aster **sirel** (teised on lilled)
 poiss, tüdruk, plika, neiu **poiss** (teised on tüdruk nimetused)

TV lk 9 Õigekeelsus. Täis- ja kaashäälikud. Täishääliku pikkus.

Eesmärk:

1. Kinnistada häälikute arvu määramise oskust.
2. Täishääliku pikkuse määramine.

Õpetajal on vahenditeks pildid ja numbrikaardid. Õpetaja ütleb sõna või näitab pilti.

Õpilased näitavad vastuseks numbrikaarti või nii mitut sõrme, kui mitu häälikut on sõnas.

Harjutus 27. Kirjuta puuduvad täishäälikud.

Vastus on märgitud sinisega.

A E I O U Õ Ä Ö Ü

Suuline lisaülesanne. Mõtle täishäälikuga algavaid sõnu. Moodusta nendega lauseid.

Harjutus 28. Vaata pilte. Missuguses sõnas kostab täishäälik pikemalt? Värv see pilt.

Vastus: maja, **nool**, lill, **hiir**, **puu**, pesa, kala, **vaas**.

Harjutus 29. Kirjuta lünka harjutusest 28 sobivad sõnad.

Peoleo teeb **puu** otsa **pesa**. Väike tumehall **hiir** põgeneb kassi eest.

Ema paneb **vaasi** ilusa **lille**. Me värvime selle uue **maja** kollaseks.

Harjutus 30. Mitu häälikut ja mitu tähte on harjutuse 28 sõnades?

Enne tabeli täitmist teha suuliselt. Õpetaja näitab pilti ja õpilased ütlevad selle sõna ja mitu häälikut ning tähte sõnas on. Seejärel teevad õpilaselt harjutuse iseseisvalt.

	Häälikud	Tähed
1.	4	4
2.	3	4
3.	2	3
4.	4	4

	Häälikud	Tähed
5.	4	4
6.	3	4
7.	3	4
8.	3	4

20. nädal – OHUD MEIE ÜMBER

Lugemine	Õp lk 28–31 TV lk 58–60
Keeleõpetus	TV lk 10–11 Täis- ja kaashäälikud. Täishääliku pikkus. <i>Mida teeb? Mida teevad?</i>
Kirjatehnika	KTV 1 lk 51–53 Arvu kirjutamine numbriga ja arvsõnaga

LUGEMINE

Õp lk 28 Maigi Novek „Elekter”

Vestlusteema: elektri kasulikkus ja ohtlikkus. Miks inimene vajab elektrit? Kuidas ilma elektrita hakkama saada? Võrrelda elektri kasutamist vanal ajal aja tänapäeval. (elektripliit – puupliit, külmkapp – kelder jne) Pärast lugemispala arutleda, mida teha siis, kui elektrit ei ole. (küünlavalguses saab lugusid rääkida, varjuteatrit teha, magada jne)

TV lk 58–59

Harjutus 1. Vasta küsimustele. Tõmba õigele vastusele joon alla.

- Kes pani küünla põlema?
a) vanaema b) isa c) ema d) vanaisa
- Missugused varjud tuppa tekkisid?
a) lühikesed b) pikad c) viltused d) kõverad
- Mida lapsed koos isaga tegid?
a) laulsid b) mängisid c) lugesid d) mürasid
- Mitme tunni pärast elekter tagasi tuli?
a) ühe b) kahe c) kolme d) nelja

Harjutus 2. Mõistata, kes on varju peal? Kirjuta joonele.

- koer
- jaanalind
- lind

Õpik lk 29 Lev Tolstoi „Kaks sõpra”

Vestlusteema: ohud metsas (loomadega kohtumine, vanad ja haiged puud tuules, komistamine, kukkumine, eksimine jne). Mis peab kaasas olema, kui metsa minnakse? Kuidas metsaminekuks peaks riietuma? Miks? Pärast lugemispala arutleda, kuidas käitub tõeline sõber.

TV lk 59–60

Harjutus 1. Vali lausesse õige sõna. Värv see.

- Kaks sõpra läksid metsa.
- Karu nuusutas maaslamajat.
- Üks sõber ronis puu otsa.

Harjutus 2. Milline vanasõna sobib lugemispala „Kaks sõpra” juurde? Tõmba vanasõnale joon alla. Põhjenda.

Selgitada vanasõna „Sõpra tuntakse hädas” tähendust (teiste vanasõnade tähendust ka).

Lasta õpilastel näiteid tuua.

Sõpra tuntakse hädas.

Enne mõtle, siis ütle.

Hea sõber tuleb ilma kutsumata.

Kes kannatab, see kaua elab.

Lisamaterjal

Vaata Looduskasvatuse koolituskeskuse õppematerjale.

<http://looduskasvatus.ee/oppematerjalid/>

„Otsi Otti“ kursuse infoleht, Turvalisus matkal jt.

Õpik lk 30–31 Siiri Laidla „Oht”

Vestlusteema: ohud. Mida sõna *oht* lapse jaoks tähendab? Arutelu läbielatud, nähtust. Kui oht oleks elusolend, siis missugune ta võiks välja näha?

Töö õpiku pildiga. Kus tegevus toimub? Mida poiss tahab teha? Miks Oht tirib poissi? jne
Pärast lugemist teksti sisu arutelu. Õpilased võivad kaaslastele küsimusi koostada. Kahekõne lugemine: Teet ja Oht.

TV lk 60

Harjutus 1. Leia lause. Värv lause algus ja lõpp sama värviga.

Äkki seisis poisi ees väike mehike, kes urises kurjalt.

Ma ei karda sind, sest oled nagu multikategelane.

Ma kardan rotte, pauku ja sügavat auku

Isa ütles, et arvuti on vahel ohtlik.

Ma ei jää auto alla, sest mul on helkur.

Harjutus 2. Leia sõnastikust lähedase tähendusega sõna.

muigas – *naeratas natuke*

pärima – *küsima*

kostis – *ütles*

raevu – *viha*

tormad – *kiirustad*

hõikas – *hüüdis*

Lisamaterjal

Liikluskasvatusest õpetajale

<https://www.liikluskasvatus.ee/et/opetajale/2/uldhariduskool/i-kooliaste/toolehed>

KEELEÕPETUS

TV lk 10 Õigekeelsus. Täis- ja kaashäälikud. Täishääliku pikkus.

Eesmärk:

1. Kinnistada täis- ja kaashäälikute tundmist.
2. Täishääliku pikkuse määramine.
3. Sõnavara laiendamine.

Harjutus 31. Kirjuta sõna õigesse tulpa. Lisa ka üks oma sõna.

Eelnevalt korrata täis- ja kaashäälikuid.

Sõna algab täishäälikuga	Sõna algab kaashäälikuga
<i>aken</i>	<i>kala</i>
<i>oks</i>	<i>piim</i>
<i>õun</i>	<i>male</i>
<i>eesel</i>	<i>sai</i>

Harjutus 32. Täida lüngad. Moodusta sõnapaaridega lauseid.

Laused moodustatakse suuliselt. Pöörata tähelepanu häälikupikkusele.

vana **udel**
palju **koli**
minu **male**
sirge **rivi**
punane **kera**

valge **puudel**
läks **kooli**
lähen **maale**
otsib **riivi**
keera lukku

Harjutus 33. Ühenda vanasõna algus õige lõpuga.

Arutada kogu klassiga, mida need vanasõnad tähendavad.

Enne mõtle, → õnnetus taga.
Õnnetus ei → tarkuse ema.
Hooletus ees, → hüüa tulles.
Ettevaatus on → siis ütle.

TV lk 11 Õigekeelsus. Mida teeb? Mida teevad?

Eesmärk: ainsuse tegevuse *mida teeb?* muutmine mitmuse tegevuseks *mida teevad?*

Harjutus 34. Leia vead. Paranda. Kirjuta harjutus vihikusse. Joonista pilt lõpuni.

Esmalt parandatakse vead töövihikus. Pildi joonistamine ja värvimine on mõeldud kiirematele.

Maal

Jooset võtab **b** tädi ratta. Ta sõidab rattaga mäda **öö** rada järve äärde.

Peagi jõuab **b** poiss kohale. Ta peidab ratta vana lepa alla ja hüppab **b** vette.

Harjutus 35. Täida tabel.

Õpilased kirjutavad tahvlile (et vältida vigu), seejärel ära kiri töövihikusse.

<u>Mida teeb?</u>	<u>Mida teevad?</u>
mängib	<i>mängivad</i>
laulab	<i>laulavad</i>
läheb	<i>lähevad</i>
viskab	<i>viskavad</i>

Harjutus 36. Leia lausesse sobivad sõnad harjutusest 35.

Iseseisev töö.

Tiia ja Peeter *mängivad* vanaisa juures malet.

Marek *läheb* makarone sööma.

Rain ja Erik *viskavad* palli korvi.

Evelin *laulab* oma lemmiklaulu.

Harjutus 37. Leia sõnad, mis algavad täishäälikuga. Tõmba ring ümber.

Tuletada meelde täishäälikud.

Vastus: mesi **öö** tädi kali **õis**
tee **onu** **ema** pliiats

21. nädal – TERVES KEHAS TERVE VAIM

Lugemine	Õp lk 32–35 TV lk 61- 62
Keeleõpetus	TV lk 12–3 <i>Mida teeb?</i> Täishäälikuühend. Vastandtähendusega sõnad.
Kirjatehnika	KTV 1 lk 54–57 Ristsõna ja mõistatused. Nuputamine.

LUGEMINE

Õpik lk 32–33 Mati Soonik „Lähme jalutama”

Vestlusteema: sportlikud tegevused peredes. Missuguse spordialaga tegeleb laps ise? Siin võib teha ja diagrammi, missugune sportlik tegevus on kõige populaarsem klassis (sedelitele märkimine või kasutada sõnapilve loomisel erinevaid e-keskkondi). Pealkirja järgi võib ennustada jutu sisu, tegevust, tegelasi jm.

Pärast pala lugemist arutada pala sisu. Õpilased võiksid rääkida, kuidas nemad kooli tulevad.

Töö pildiga: võrrelda piltide ajastuid. Mis on sarnast, mis erinevat? Pikkusühikute mõisted: kilomeeter, verst (endisaegne pikkusühik, umbes 1km st 1067m)

TV lk 61

Harjutus 1. Loe laused. Kas lause on õige või vale? Märki vastus ristiga.

Arutleda kogu klassiga pala sisu üle. Seejärel täidavad õpilased harjutuse iseseisvalt.

	ÕIGE	VALE
Isa viib Teele autoga kooli.		x
Käimine on kasulik tegevus.	x	
Ema käib tööl ja poes jalgsi.	x	
Vanasti ei olnud liiklusvahendeid.	x	
Käimine on sport.	x	
Vihmaga ei tohi väljas käia.		x
Isa ja Teele läksid ratastega sõitma.		x

Harjutus 2. Ütle valed laused õigesti.

Vajadusel kasutatakse õpiku abi.

Harjutus 3. Millised tegevused on sportlikud? Nimeta.

Suuline harjutus.

Lisamaterjal

1. Koolielu.ee, sõnapilvede moodustamise keskkonnad
<http://koolielu.ee/tools/?tag=s%C3%B5napilv>
2. Eesti Kepikõnni Liidu kodulehekülg, info kepikõnni kohta
<https://www.kepikond.ee>

Õpik lk 34 Harri Jänese järgi „Uni”

Vestlusteema: puhkus ja uni. Viia läbi klassis (või rühmas) ajurünnak teemal „Uni”. Kui kaua peaks inimene (laps, täiskasvanu) magama? Millal on kõige parem uni? Pärast pala käsitlemist tutvustada vanasõnu ja kõnekäände une kohta. Näiteks: uni annab uue kuue, uni on magusam kui mesi, uni tuleb hulkudes, magamine marssides, väsimus teeb pehmet aset.

TV lk 61

Harjutus 1. Kirjuta lünka sobivad sõnad.

Magama tuleb minna *ühel* ja *samal* ajal.

Lapsed peavad *magama* kauem kui täiskasvanud.

Noor inimene *näeb* palju und. Aga meelde jääb *viimane* unenägu.

Harjutus 2. Miks peab inimene magama? Jutusta.

Jutustamisel toetuda nii oma teadmistele kui ka lugemispalale.

Harjutus 3. Mida sa sellest jutust uut teada said? Jutusta.

Toetuda tunni alguse ajurünnaku kaardile ja täiendada seda.

Lisamaterjal

1. Lastekas.ee, multifilm „Jänku Jussi tähelood – uni.”
<http://www.lastekas.ee/index.php?go=web&id=4043>
2. Õpetajate Leht, 7. märts 2014, Tõnu Otsa arvamuslugu „Lapse uni”
<https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20140307.2.5.1&e=-----et-25--1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA----->

Õpik lk 35 Soome aabitsajutt „Hiire uni”

Vestlusteema: meenutatakse eelmist tundi ja une vajalikkust. Sissejuhatuseks sobiks ka mõistatus *Magusam kui mesi, tugevam kui lõvi?* (uni). Pärast pala lugemist sisu arutelu. Kas see uni oli hea või halb? Kuulata Eesti Rahvusringhäälingu arhiivis salvestatud saateid „Lapsesuu ei valeta”, kus lapsed jutustavad oma unenägudest (link on lisamaterjali all). Lasta õpilastel jutustada oma unenägudest.

TV lk 62

Harjutus 1. Vasta küsimustele lühidalt.

Õpilased töötavad iseseisvalt.

1. Kes nägi und? *hiir*
2. Millest oli maja ehitatud? *juustust*

3. Mille näris hiir majale? *mitu ust ja akent*
4. Mis hiire majast sai? *maja sai otsa*

Harjutus 2. Joonista oma unenäost.

Loovtöö. Kui õpilasel puudub konkreetne pilt oma unenäost, siis las ta kirjeldab unenägu värvidega.

Lisamaterjal

1. err.ee saade „Lapsesuu ei valeta. Unenäod.” (25.01.2010)
<https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/lapsesuu-ei-valeta-unenaod>

KEELEÕPETUS

TV lk 12 Õigekeelsus. *Mida teeb?* Vastandtähendusega sõnad. Lausete moodustamine.

Eesmärk:

1. Ainsuse tegevuse *mida teeb?* muutmine mitmuse tegevuseks *mida teevad?*
2. Sõnavara laiendamine ja lausete moodustamise oskuse arendamine.

Harjutus 38. Kirjuta, mida keegi teeb.

Peale harjutuse täitmist laiendada lauseid etteantud küsimustega *mida?, kus?, millega?, kellega?*.

Miial on tass.	Ta <i>joob</i> .
Märdil on lusikas.	Ta <i>sööb</i> .
Ellel on kõrvad.	Ta <i>kuuleb</i> (<i>kuulab</i>).
Eerikul on käärid.	Ta <i>lõikab</i> .
Joonasel on saag.	Ta <i>saeb</i> .

Harjutus 39. Kirjuta lausesse sobiv sõna.

Pöörata tähelepanu lause alguse suurele algustähele.

*Sii*l jookseb põõsasse.
Mati paneb *vile* lauale.
Isa *keerab* ukse lukku.
Kass *põõnab* tooli peal.
Eemal kraaksub *vares*.

Harjutus 40. Lahenda ristsõna. Kirjuta vastandtähendusega sõna.

1. vana – *noor*
 2. kuu – *päike*
 3. lahke – *kade*
 4. peenike – *paks*
 5. soe – *külm*
- Ülevalt alla sain sõna *nädal*.

TV lk 13 Õigekeelsus. Täishäälikuühend.

Eesmärk:

1. Täishäälikuühendi leidmine ja õigekirja omandamine.
2. Sõnavara laiendamine ja lausete moodustamise oskuse arendamine.

Harjutus 41. Leia täishäälikuühendid. Värv need.

Tuletada meelde täishäälikud. Selgitada, mis on täishäälikuühend. Leida neid erinevatest sõnadest (ka lugemispalast).

PÄIKE	KLAAS	MÜRAS
KAUNIS	PURU	ONAS
MOOS	LEIB	HÄÄLIK
ÕIS	PIIM	MOES

Harjutus 42. Moodusta sõnu. Kirjuta sõnad vihikusse. Moodusta nendega lauseid.

Moodustada sõnu ja kirjutada kõik variandid tahvlile. Arutada, millistel sõnadel on tähendus ja jätta need sõnad tahvlile, teised kustutada. Sõnade ära kiri tahvlilt vihikusse. Seejärel moodustada lauseid suuliselt.

Sõnad: päev, käes, mäel, näen, väel

Harjutus 43. Leia lausesse sobiv sõna harjutusest 41 või 42.

Täna paistab selges taevas *päike*. Ma *näen* aknast välja sähvatusi. Maitsev *moos* on laual. Maril on *käes* vanaema kootud uued kindad. Võilille *õis* on kollane. *Päev* on pikk.

22. nädal – EESTIMAA, MU SÜNNIMAA

Palasid käsitleda vastavalt tähtpäevale.

Lugemine	Õp lk 36–39 TV lk 62–63
Keeleõpetus	TV lk 14–15 Tähestik
Kirjatehnika	KTV 2 lk 2–7 Alustatakse suurte kirjatähtede kirjutamisega: U, Ü, V, O, Ö, Õ

LUGEMINE

Õpik lk 36 Heiki Vilep „Eestimaa”

Luuletust käsitleda sissejuhatusena palale „Me elame Eestis”. Luuletuse loeb ette tubli lugeja või õpetaja. Selgitada mõistet *ilmekas lugemine*. Õppida luuletust ilmekalt lugema.

Töö õpiku pildiga: uurida Eesti kaarti. Kuidas need pildid kaardil (õpik, lk 36) Eestimaad iseloomustavad? Seda kaarti võiks võrrelda õpilaspäevikus asuva kaardiga, leida mõned kohad, järved jne.

Õpik lk 37 Siiri Laidla „Meie elame Eestis”

Vestlusteema: missugune on meie kodumaa. Missugusena õpilased Eestimaad näevad? Mis on Eestimaal hea ja mis on halb? Eesti sümbolikat meenutada koos lisamaterjalidega ja õpiku pildiga lk 37.

Lisamaterjal

1. YouTube, videoesitus „Ilus Eestimaa”,
<https://www.youtube.com/watch?v=GqhKiUahxEw>
2. Eesti riigi portaalist www.eesti.ee leiab riiklikud sümbolid: <https://www.eesti.ee/et/eesti-vabariik/eesti-vabariik/riiklikud-suembolid>
Eesti hümn: : <https://www.eesti.ee/et/eesti-vabariik/eesti-vabariik/eesti-huemn>
Vabariigi President: <https://www.eesti.ee/et/eesti-vabariik/vabariigi-president>
3. Rahvuslikud sümbolid: rahvuslind, -lill, -kala, -loom, -liblikas, -kivi
https://et.wikipedia.org/wiki/Eesti_sümbolid
4. err.ee saade „Lapsesuu ei valeta. Eesti” (22.02.2010, räägivad Tallinna Reaalkooli 1. klassi õpilased)
<http://arhiiv.err.ee/vaata/lapsesuu-ei-valeta-eesti>

TV lk 62–63

Harjutus 1. Lahenda ristsõna.

1. Eesti rahvuskivi. *paekivi*
2. Mida tehakse rukkist? *leiba*
3. Eesti lipu värv. *must*
4. Mida tähistab Eesti lipul valge värv? *loomus*
5. Kõige tähtsam vili. *rukis*

Lahendussõna ülevalt alla on *Eesti*.

Harjutus 2. Värvide õigete värvidega.

Võimalusel näidata ka pilte. Nimetada veelkord rahvussümboleid: rukkilill, suitsupääsuke, sini-must-valge trikoloor.

Eesti rahvuslill

Eesti rahvuslind

Eesti lipp

Õpik lk 38 Merike Lillo „Isamaa ja emakeel”

Vestlusteema: mõisted *isamaa* ja *emakeel*. Mida need tähendavad?

Samal nädalal võiks valmida teemaplakat „Eestimaa, minu sünnimaa” (nt rühmatööna).

Töö õpiku pildiga: mis on pildil? Miks see koht on eestlastele oluline? Õpilastel on võimalus vestelda oma kogemustest.

Õpik lk 39 „Vastlapäev”

Vestlusteema: vastlapäevast vanasti ja tänapäeval. Mis on erinev ja on sarnane?

Rääkida vastlapäeva tähistamise kommetest, nt toidud (kasutada lisamaterjali).

Tööõpetuses valmistada nööbist vurr. Saab võistelda vurri vurritamises.

Lisamaterjal

1. folkloor.ee, lisalugemist õpetajale „Vastlapäev”
<http://www.folklore.ee/Berta/tahtpaev-vastlapaev.php>,
2. YouTube, vurri valmistamine kondist (Küllü Piirits)
<https://www.youtube.com/watch?v=ZABnT-5h4ww>

TV lk 63

Harjutus 1. Lõpeta laused.

Vastlapäev on *liikuv* püha. Liugu lastakse, et *ennustada*. Kes lasi kõige pikema liu, sellel kasvasid kõige *pikemad linad*. Lina on *taim*, mis kasvab *põllul*. Pärast liugu söödi *herne- või oasuppi*, *seajalgu*, *vastlakuklit*.

Harjutus 2. Vaata õpiku pilti ja jutusta laste vastlapäevast. Pane tegelastele nimed.

Loovjutustamine.

Harjutus 3. Uuri kalendrit ja täida tabel.

Harjutust saab täita õpilaspäeviku abil. Õpetaja selgitab rahvakalendri tähtpäevi.

Küünlapäev	2. veebruar	nädalapäev ____
Sõbrapäev	14. veebruar	nädalapäev ____
Vastlapäev	kuupäev (liikuv püha)	teisipäev
Tuhkapäev	kuupäev (liikuv püha)	kolmapäev
Madisepäev	24. veebruar	nädalapäev ____

Lisamaterjal

1. folkloor.ee, Tuhkapäev
<http://www.folklore.ee/Berta/tahtpaev-tuhkapaev.php>
2. folkloor.ee, Madisepäev
<http://www.folklore.ee/Berta/tahtpaev-madisepaev.php>
3. folkloor.ee, Küünlapäev
<http://www.folklore.ee/Berta/tahtpaev-kuunlapaev.php>
4. folkloor.ee, Sõbrapäev
<http://www.folklore.ee/Berta/tahtpaev-valentinipaev.php>

KEELEÕPETUS**TV lk 14 Õigekeelsus. Tähestik.**

Eesmärk: tähestiku õppimine.

Õpitakse tähtede nimesid õigesti hääldama.

Harjutus 44. Kirjuta puuduvad tähed.

J K L M N O P Q R S

Harjutus 45. Kirjuta eelnev ja järgnev täht.

Q R S	T U V	Ä Ö Ü
K L M	D E F	E F G

Harjutus 46. Värv tähestikus võõrtähed kollaseks.

Selgitada, mis on võõrtähed. Kus ja miks neid kasutatakse? Tähed *f, š, z* ja *ž* esinevad ainult võõrsõnades. Võõrnimede ja võõrkeelsete sõnade kirjutamiseks on tarvis võõrtähti *c, q, w, x, y*.

TV lk 15 Õigekeelsus. Tähestik.

Eesmärk: tähestiku kasutamine mõistatuses.

Õpetaja alustab tähestikulises järjekorras tähtede loetlemist, katkestab ja palub ühel õpilasel jätkata katkestatud kohast. Mõne aja pärast katkestab õpetaja õpilase tegevuse ja nimetab uue õpilase, kes tähtede loetlemist jätkab. Tegevust võib mitu korda korrata.

Harjutus 47. Kirjuta tähestikust puuduvad tähed. Nummerda tähed.

Arutatakse, miks on vaja tähestikku tunda. Korratakse üheskoos tähestikku. Harjutust tehakse iseseisvalt, kontrollitakse ühiselt.

Harjutus 48. Lahenda mõistus.

23. 1. 18. 11.	5. 9.	23. 15. 18. 13. 1.
T A R K	E I	T O R M A

Harjutus 49. Mõistata. Vastused algavad täishäälikuga.

1. Hark all, paun peal, pauna peal rist, risti peal nupp, nupu peal mets. *inimene*
2. Ümmargune, punapõskne – aiast puult võid leida mind. *õun*
3. Magusam kui mesi, tugevam kui lõvi. *uni*
4. Pikk ritv, ridva otsas niit, niit jões. *õng*
5. Mootorid ja rongid ma panen kiirelt liikuma, annan sooja, kui on vaja, muudan õhtul valgeks maja. *elektar*

23. nädal – LEMMIKLOOMAD

Lugemine	Õp lk 40–44 TV lk 64–66
Keeleõpetus	TV lk 16–18 Mitmus (üks ja mitu). Täishääliku pikkus.
Kirjatehnika	KTV 2 lk 8–13 E, S, Š, T, F

LUGEMINE

Õpik lk 40 Helle Laas „Hiirte hirm”

Vestlusteema: sissejuhatav tund lemmikloomade teemasse. Missugused on inimeste lemmikloomad? Miks võetakse lemmikloomi? Enne pala käsitlemist ennustada õpiku pildi järgi, millest võib palas juttu olla. Miks on poiss tooli taga peidus? Keda või miks ta kardab? Miks inimesed hiiri kardavad? Pärast pala lugemist arutleda, kes tegelikult kartis ja mida kardeti. Lisana võib õpetaja teha tunnis diagrammi oma klassi lemmikloomade kohta. Õpilased jutustavad oma lemmikloomadest. Näiteks: rühmatöö, kui sama lemmikloomaga õpilased moodustavad rühma ja arutavad oma looma üle.

TV lk 64

Harjutus 1. Lõpeta laused. Vali sedelilt sobiv lause lõpp.

Iseseisev töö pärast pala käsitlemist. Tähelepanu ära kirjutada sedelilt.

1. Olli ei mahu tuppa, sest tuba on *hirmu täis*.
2. Ema tõi koju *tõelise hiirtehirmu*.
3. Olli pakkus *piima*.
4. Olli ei märganud, kui *ema tuli koju*.
5. Olli paitas väikest kiisut *oma süles*.

Harjutus 2. Joonista mõistatusele vastus.

Õpilane võib joonistada just sellise kassi nagu talle meeldib. Võib ka mõistatuse pähe õppida. (mälutreening)

Lisamaterjal

1. YouTubist leiab mitmeid lemmikloomade videod, nt merisiga ja arusisalik <https://www.youtube.com/watch?v=HGps5vGgNbM>
 - loomade eest hoolitsemine, loomaarstid https://www.youtube.com/watch?v=QsGgdFRc_f4
2. err.ee saade „Mina arvan. Lemmikloomad” (22.04.2013) <https://arhiiv.err.ee/vaata/mina-arvan-lemmikloomad>

Õpik lk 41 „Kass”

Enne pala käsitlemist teha mõistekaart, mida lapsed teavad kassidest. Pärast pala käsitlemist täiendada mõistekaarti, mida nad veel teada said. Vestlusteema: teabetekst kassidest, nende iseloomustamine ja hoolitsemine. Kuidas me nimetame kasside häälitsemist? (*näugumine, kurrumine, nurrumine*). Erinevad kassitõud. Selgitada õpilastele mõisteid *teabetekst* ja *ilukirjanduslik tekst*. Mille poolest teabetekst erineb ilukirjanduslikust tekstist? (info saamine).

TV lk 64–65

Harjutus 1. Leia lünka sobiv sõna.

Harjutust tehakse ühiselt. Viimase lause lünka sobivad erinevad sõnad.

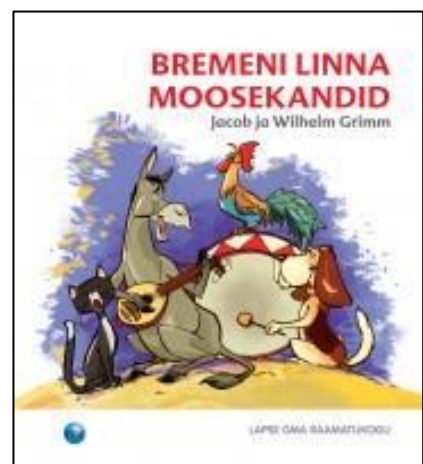
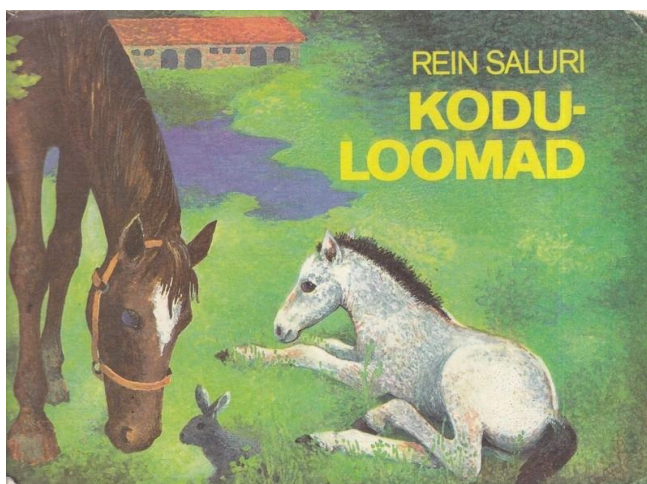
Kass näeb väga hästi *öösel*. Vihane kass *vehib* sabaga. Aga õnnelik kass *hõõrub* ennast vastu sinu jalgu. Kass on väga *puhas* loom. Ta keel on *puhas* (või *väike*, *roosa*, *kare*).

Harjutus 2. Iseloomusta kasse. Missugused kassid on? Jutusta.

Jutustamisel toetuda mõistekaardile ja õpiku teabetekstile.

Lisamaterjal

1. YouTube, Elva Looduslaul 2011. „Musta kassi tango”, esitab Krete-Ly Frei.
<https://www.youtube.com/watch?v=PqKkcW1eglg>
2. YouTube, laul „Meie kiisul kriimud silmad”
https://www.youtube.com/watch?v=OszaytV49U0&list=PLciSJowSfBEufWpnzUQDr4vxOnNXSh_TO&index=16
3. Vendade Grimmide raamat „Bremeni linna moosekandid”
4. Rein Saluri raamat „Koduloomad”

Õpik lk 42–43 Ira Lember „Hobune”

Vestlusteema: hobune kui lemmikloom. Kus hobused elavad? Mida hobustega saab koos teha? Hobused spordis. Hobuste vajalikkusest vanal ajal talude juures. Kus veel hobuseid on kasutatud? (sõjapidamine, tsirkus jne) Pärast pala lugemist arutleda, miks Peeter endale looma ei saanud.

TV lk 65**Harjutus 1. Kes ütles? Märki vastus ristiga X.**

	Peeter	isa	kutsar
Tahan endale ka hobust.	X		
Küll on ikka soovid!		X	
Siis hobust osta ei saa.			X
Meil on kolm tuba ja lift.	X		
Hobune ei mahu lifti.			X
Mulle ei osteta hobust.	X		

Harjutus 2. Küsitle oma klassikaaslast. Kirjuta vastused.

Tutvustada õpilastele intervjuu mõistet ja kuidas intervjuud läbi viiakse, kuidas toimub pöördumine ja millega intervjuu lõpetatakse. Pärast harjutuse täitmist loetakse intervjuu paaristööna klassis ette.

Lisamaterjal

1. YouTube, hobuse saduldamine. Kuhri talli hobused (Triin Kahr)
<https://www.youtube.com/watch?v=YnW6m-tCv8M>
2. Wikipedia.org, Hobune
<http://et.wikipedia.org/wiki/Hobune>
3. YouTube, Hobuse rakendamine saani ette
<https://www.youtube.com/watch?v=j32wXpZU6pg>

Õpik lk 44 Ellen Niit „Kutsikas”

Vestlusteema: koer lemmikloomana. Koera iseloomustamine, erinevad koeratõud. Võimalusel tuua tundi raamatuid koertest ja tutvustada õpilastele. Õpilased võiksid tundi tuua fotosid ja pilte oma koerast ning nendest jutustada.

TV lk 66**Harjutus 1. Otsusta, kas lause on õige või vale. Kirjuta ruutu Õ või V.**

Õpilased töötavad pärast pala käsitlemist iseseisvalt.

1. Triinu ja Taavi said naabri käest kutsika. Õ
2. Kutsikas oli väga väike. Õ

3. Taavi andis kutsikale piima. **V**
4. Teet arvas, et neil on kass. **Õ**
5. Teet on suur poiss. **V**
6. Pisikesel Teedul läksid loomanimed sassi. **Õ**

Harjutus 2. Ütle valed laused õigesti.

Triinu andis kutsikale piima. Teet on pisike (väike) poiss.

Harjutus 3. Iseloomusta koera. Kirjuta, missugune koer on.

Harjutust teha diferentseeritult: nõrgemad õpilased kirjutavad sõnu, tugevamad õpilased moodustavad lauseid või kirjutavad jutukese.

Lisamaterjal

1. koer.ee, koeratõud
<http://www.koer.ee/koeratoud.html>
2. err.ee lastesaade „Mina arvan. Lemmikloomad” (22.04.2013)
<https://arhiiv.err.ee/vaata/mina-arvan-lemmikloomad>

KEELEÕPETUS

TV lk 16 Õigekeelsus. Täishääliku pikkus. Mitmus (üks ja mitu).

Eesmärk:

1. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri.
2. Sõnavara laiendamine ja lausete moodustamise oskuse arendamine.

Harjutus 50. Kirjuta lünka sobiv sõna.

Enne harjutuse tegemist lugeda sõnad kõva häälega ette. Selgitada sõnade tähendusi kui vaja.

Mallel on **kena** soeng.

Pillel on **suur** pikkade karvadega koer.

Aknalaua põleb valge **küünal**.

Taavi joob hommikul **piima**.

Harjutus 51. Üks ja mitu. Kirjuta sõna mitmuses.

Tuletada meelde mitmuse õigekirja (mitmuse tunnus on -d sõna lõpus). Õpilased teevad harjutuse iseseisvalt.

vibu – **vibud**

tädi – **tädid**

kala – **kalad**

lill – **lilled**

kass – **kassid**

tool – **toolid**

sall – **sallid**

laps – **lapsed**

Harjutus 52. Kirjuta lausesse sobivad sõnad eelmisest harjutusest.

Pöörata tähelepanu lause alguse suurele algustähele ning tuletada meelde lause alguse reeglit. Suured tähed on lastel veel õppimata, lause alguse suurtäht kirjutatakse trükitähga.

Kass lööb süles nurru. Naabri õues jooksevad **lapsed**. **Tädi** on juuksuri juures. **Kalad** ujuvad Emajões. Mardi sinine **sall** ripub esikus jope kõrval.

Harjutus 53. Missugune sõna ei sobi ritta? Tõmba see maha ja joonista.

Sobivad ka teistsugused valikud, kuid õpilane oskab oma arvamust põhjendada.

ROOL KOLL MULL PALL (sest sõnas on ülipikk täishäälik)

TOOB VIIB **SIIL** KOOB (sest teised sõnad vastavad küsimusele *mida teeb?*)

TV lk 17 Õigekeelsus. Täishääliku pikkused.

Eesmärk:

1. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri.
2. Sõnavara laiendamine ja lausete moodustamise oskuse arendamine.

Harjutus 54. Leia sõnas täishäälikud ja värvi need.

Tuletada meelde täishäälikud. Õpilased teevad harjutust iseseisvalt.

Harjutus 55. Täida lüngad.

Enne teha harjutust suuliselt, lugeda sõnapaare kõva häälega. Võrrelda täishäälikute pikkuseid. Vihikusse täidetakse harjutus iseseisvalt.

puu võ ra	võõ ras mees
auto m ü ra	kõrge m üü r
tugev k õ rin	teravad k ää rid
kõva k õ ha	vöö diline kass

Harjutus 56. Kirjuta lausesse sobivad sõnapaarid eelmisest harjutusest.

Mari armas **vöödiline kass** sõi ära suure hiire.

Meie tänava ääres on **kõrge müür** müra kaitseks.

Köögilaua peal on ema **teravad käärid**.

Kaabuga **võõras mees** kõnnib mööda vihmast teed.

Vanaisa **auto müra** on juba kaugelt kuulda.

Sander ravib **kõva kõha** kuuma tee ja meega.

Kui kurk valutab, siis on hääles **tugev kõrin**.

Koheva sabaga orav ronib mööda **puu võra**.

TV lk 18 Õigekeelsus. Täishääliku pikkus.

Eesmärk:

1. Õpetada täishääliku pikkust muutma nii, et muutuks sõna tähendus.
2. Sõnavara laiendamine.

Harjutus 57. Leia sõna esimene täishäälik. Muuda selle pikkust. Mis sõna saad?

Selgitada kindlasti ka sõnade tähendusi. Tugevamatele saab anda lisaülesandeks moodustada lauseid nii, et lauses oleks mõlemad sõnad. Fantaseerida, näiteks *Eemalt tuleb ema suurte kottidega*.

emal – <i>eemal</i>	sale – <i>saale</i>
tore – <i>toore</i>	koli – <i>kooli</i>
male – <i>maale</i>	puri – <i>puuri</i>
küsi – <i>küüsi</i>	tibu – <i>tiibu</i>

Harjutus 58. Leia lausesse sobiv sõna. Kasuta eelmise harjutuse sõnu.

Olenevalt klassi tasemest, teha harjutus eelnevalt ka suuliselt.

Eemal paistavad suured puud. Isa viib vana *koli* kuuri. Kogu pere sõidab homme *maale*. Väike Eve leiab maast *toore* õuna. Sõpradega on õues *tore* mängida. Kaunis luik sirutab *tiibu*.

Harjutus 59. Jätka rida. Leia üldnimetus.

Üldnimetusi võivad olla erinevad.

orav, mutt, ilves, ____ – *loomad, imetajad*
kokk, õpetaja, arst, ____ – *ametid*
part, kurg, leevike, ____ – *loomad, linnud*
kuri, kuum, lahke, ____ – *omadused*
hüppab, toob, loeb, ____ – *tegevused*

Harjutus 60. Missugused sõnad siin peidus on? Kirjuta.

PALS – *laps*
JAMA – *maja, jaam*
ODUK – *kodu*
SOPIS – *poiss*

24.nädal – TARKUS JA KAVALUS

Lugemine	Õp lk 45–48 TV lk 67–68
Keeleõpetus	TV lk 19–20 Suur algustäht nimedes
Kirjatehnika	KTV 2 lk 14–19 P, B, R

LUGEMINE

Õpik lk 45 Voldemar Tamman, Ado Rull „Valel on lühikesed jalad”

Vestlusteema: valetamine, ausus, ülestunnistamine, vastutamine. Mida tähendab ütlus *valel on lühikesed jalad*? Miks inimesed valetavad? Küsida, kas õpilased on pidanud valetama? Miks on lapsed pidanud valetama? Pärast lugemispala käsitlust arutleda, miks Laur nutma hakkas. Miks teised lapsed naerma hakkasid? Mida Laur valesti tegi? Mida ta oleks võinud teisiti teha?

TV lk 67

Harjutus 1. Vasta küsimusele täislausega.

1. Mida ema ostis? *Ema ostis ploome.*
2. Kes sõi ühe ploomi ära? *Laur sõi ühe ploomi ära.*
3. Kuhu poiss ploomikivi viskas? *Ta viskas kivi õue.*
4. Missuguseks muutus Lauri nägu? *Lauri nägu muutus punaseks (nutuseks).*

Harjutus 2. Mis sa arvad, miks on jutu pealkiri „Valel on lühikesed jalad”?

Mida see tähendab?

Tuletada meelde tunni alguse arutelu.

Harjutus 3. Joonista, missugune võiks VALE välja näha.

Loovtöö. Võib mängida ka värvidega. Anda õpilastele võimalus selgitamiseks, miks tema vale pildil selline on.

Lisamaterjal

1. Vanasõnasõel, lisamaterjal õpetajale lugemiseks
<http://propverb.blogspot.com/2008/01/valel-on-lhikesed-jalad.html>
2. err.ee, saade „Mina lood. Valel on lühikesed jalad” (29.11.2004)
<http://arhiiv.err.ee/vaata/mina-lood-mina-lood-87-osa-25-1-valel-on-luhikesed-jalad>

Õpik lk 46- 47 Lev Tolstoi „Mees ja veevaim”

Vestlusteema: ausus. Miks on ausus hea? Miks peab inimene olema aus?

Pärast lugemispala rääkida tegelastest ja iseloomustada neid. Selgitada ütlusi *õiglase meele tasu* ja *valelikkuse palk*. Meenutada muinasjutte, kus valega püütakse saavutada rikkust.

Näiteks: muinasjutud „Lumeeit”, „Kaksteist kuud”, „Tuhkatriinu” jne.

TV lk 68

Harjutus 1. Iseloomusta pala tegelasi.

Selgitada neid omadusi lastele veelkord.

Esimene mees – *kurb*, *aus*, (*õnnelik*)

Teine mees – *ahne*, *valelik*, (*õnnetu*)

Veevaim – *õiglane*, *abivalmis*

Harjutus 2. Pane kirved õigesse järjekorda, nii nagu veevaim esimesele mehele pakkus.

2. HÖBEDANE 3. TAVALINE 1. KULDNE

Lisamaterjal

1. Lisaülesanded aususe teemal

http://opikeskkond.lastefond.ee/public/03_ausus_lisaylesanded.pdf

Õpik lk 48 Soome aabitsajutt „Vaal ja heeringas”

Vestlusteema: kavalus. Ennustada pala pealkirja järgi, millest see lugu jutustab?

Pärast lugemispala käsitlemist vestelda ja iseloomustada tegelasi. Miks heeringas kavaldas?

Kas kavaldamine on valetamine? Võimalusel dramatiseerida (kahekõne).

TV lk 68

Harjutus 1. Lahenda ristsõna.

Siinkohal võiks meenutada ka teisi jutte, kus üks tegelastest on olnud kaval (õpikus nt „Soe kasukas heinakuhas”, loomamuinasjuttudes kavaldab tavaliselt rebane jne).

1. Pehme vastandtäheendusega sõna.	<i>KÕVA</i>
2. Millega vaal vehkis?	<i>SABAGA</i>
3. Küsis vastandtäheendusega sõna.	<i>VASTAS</i>
4. Tegelane palast.	<i>VAAL</i>
5. Hea vastandtäheendusega sõna.	<i>HALB</i>
6. Mida kalad teevad?	<i>UJUVAD</i>
7. Kus heeringas ujus?	<i>MERES</i>
- Ülevalt alla: *KAVALUS*

Lisamaterjal

1. Google pildid vaaladest ja heeringast
2. Wikipedia, Heeringavaal

<http://et.wikipedia.org/wiki/Heeringavaal>

KEELEÕPETUS**TV lk 19 Õigekeelsus. Suur algustäht nimedes.**

Eesmärk: suure algustähe kasutamine inimese- ja loomanimedes.

Harjutus 61. Kirjuta nimed õigesse tulpa.

Õpilased loevad harjutuses toodud nimed. Selgitatakse, et nimed kirjutatakse suure algustähega. Enne harjutuse tegemist toovad õpilased näiteid.

Poisinimed	Tüdrukunimed	Riiginimed
<i>Rein</i>	<i>Leena</i>	<i>Läti</i>
<i>Volli</i>	<i>Triin</i>	<i>Soome</i>
<i>Kaarel</i>	<i>Raili</i>	<i>Eesti</i>

Harjutus 62. Kirjuta lausesse sobiv nimi.

Enne harjutuse tegemist tuletada meelde mõisted *ees*, *taga*, *pikem*, *lühem*. Harjutuse sooritavad õpilased iseseisvalt.

Minu õpetaja nimi on ____ . Minu sõber on ____ . Minu pinginaaber on ____ . Tema selja taga istub ____ . Minu ees istub ____ . Klassi kõige pikem poiss on ____ .

Harjutus 63. Moodusta nimesid. Värvide nimi ühte värvi.

Kontrollida, missuguseid nimesid õpilased leidsid. Kelle nimed need on?

Vastuseks leiab nimed: KADRI JAANA MIRJAM RUUDI ROMET NARVA

TV lk 20 Õigekeelsus. Suur algustäht nimedes.

Eesmärk: suure algustähe kasutamine inimese- ja loomanimedes.

Enne harjutuste tegemist tuletatakse meelde, kuidas nimed kirjutatakse.

Harjutus 64. Loe. Leia nimed. Tõmba nimedele joon alla.

On talv. Õues on palju lund. Taavi ja Rein mängivad lumesõda. Eve ja Triinu teevad lumememme. Liis ja Kaarel kelgutavad. Väike Muri haugub lumepalli peale. Lauri ja Joosep suusatavad. Isa pühib trepi lumest puhtaks. Kõigil on palju tegemist.

Harjutus 65. Kirjuta.

Arutatakse, missuguseid nimesid pannakse lastele ja loomadele. Lapsed nimetavad riikide nimesid, mida nad teavad. Tuuakse näiteid.

Tüdrukunimed on: _____

Poisinimed on: _____

Koeranimed on: _____

Kassinimed on: _____

Riiginimed on: _____

Harjutus 66. Kirjuta lünka sobivad nimed.

Harjutus on iseseisvaks tööks.

Minu nimi on ____ . ____ aitab emal tube koristada. Tädi ____ loeb ____ muinasjuttu. Onu ____ mängib isaga malet. ____ ja ____ joonistavad loomi. ____ sööb.

Harjutus 67. Leia tähepusast nimed.

Nimed on tähepusas nii reas, tulbas kui ka diagonaalis.

Anna, Karl, Kiti, Laura, Lauri, Liisa, Miisu, Rolli, Siim

25.nädal – TUMMAD SÕBRAD RAAMATUD

Lugemine	Õ lk 49–53 TV lk 69–71
Keeleõpetus	TV lk 21–22 Õpitu kordamine. Täishääliku pikkus. Täishäälikuühend
Kirjatehnika	KTV 2 lk 20–25 I, J, H

LUGEMINE

Õpik lk 49 Venda Sõelsepp „Raamatud”

Vestlusteema: raamatud, nende hoidmine ja kasutamine. Töö õpiku pildiga: missugused raamatud või autorite nimed on õpilastele tuttavad? Miks öeldakse raamatute kohta „tummad sõbrad”? Luuletuse esiettekanne võiks olla õpetaja poolt. Pärast vestelda luuletusest. Millest luuletuses räägitakse? Miks inimesed ostavad ja loevad raamatuid? Tutvustada mõistet e-raamat.

TV lk 69

Harjutus 1. Leia luuletusest lähedase tähendusega sõnad. Moodusta lauseid.

Eelnevalt selgitada mõistet *lähedase tähendusega sõna*. Tega harjutus ühiselt kogu klassiga.

sobrada – *sorida*
 lehitseda – *lapata*
 püüdmatud – *kättesaamatud*

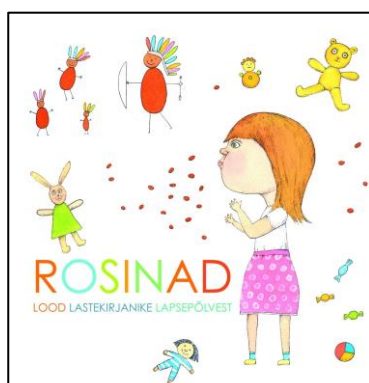
Harjutus 2. Leia luuletusest vastandtähtendusega sõnad.

Eelnevalt selgitada mõistet *vastandtähtendusega sõna*. Töötada üheskoos.

väheke – *palju*
 õhuke – *paks*
 lubatud – *keelatud*
 ees – *taga*
 madal – *kõrge*
 ülemist – *alumist*

Lisamaterjal

1. Ira Lemberi jutustus „Armastuse algus” raamatust „Rosinad”.
 Lood lastekirjanike lapsepõlvest, koostaja Ilona Martson.

Õpik lk 50 Ada M. Soo „Võsa-Villemi raamatukogu”

Vestlusteema: raamatukogu. Milleks on raamatukogud tehtud? Selgitada mõisteid. Kodukoha ja kooli raamatukogud, raamatukogus käitumine. Võimalusel külastada ka mõnda raamatukogu. Pärast lugemispala selgitada mõisteid *avar, kultuuriasutused, kultuurne hunt*. Teha palast lühikokkuvõtte, kuidas metsa Võsa-Villemist sai kultuurne hunt. Näiteks suuline kokkuvõtte kavapunktide järgi, või lausete järjestamine või skemaatiline.

TV lk 69–70**Harjutus 1. Lahenda ristsõna.**

1. Kui vanaks hunt sai? SEITSE
2. Kes täitis hundi soovi? VÕLUR
3. Kus hunt hulkus? SOOS
4. Mille pani hunt kaela? LIPSU

Ülevalt alla: Hundi rahvapärane nimetus on SUSI.

Harjutus 2. Nimeta kultuuriasutusi. Kus need tavaliselt asuvad?

Kultuuriasutused on kinod, teatrid, raamatukogud, rahvamajad, kultuurimajad, klubid, galeriid, muuseumid. Küsida õpilastelt, milliseid kultuuriasutused asuvad nende kodukohas (kodukoha lähedal)?

Harjutus 3. Mõistata. Joonista mõistatuse vastus.

Õpilane võib joonistada oma lemmikraamatu või juhusliku raamatu.

1. Hääletu tumm, aga räägib palju. *raamat*
2. Ei ole puu, aga lehed on, ei ole inimene, aga jutustab. *raamat*

Õpik lk 51–52 Siiri Laidla „Tähetargad”

Vestlusteema: raamatud, ajalehed, ajakirjad. Milliseid sisult erinevaid raamatuid õpilased oskavad nimetada? (juturaamatud, pildiraamatud, teatmeraamatud jne) Pärast lugemispala käsitlemist selgitada mõisteid *tähetark, tähenärija*. Arutleda, kuidas hakkas Pille lugema.

TV lk 70–71 Harjutus 1. Vasta küsimustele täislausega.

1. Kus hiireke Näks elas? *Näks elas Pille juures (korteris, majas).*
2. Mida armastas Näks närida? *Näks armastas tähti närida (raamatuid, ajalehti, ajakirja).*
3. Miks Näks Pillet tänas? *Pille ei lubanud lõksu üles panna. (Pille oli (suur) loomasõber.)*

Harjutus 2. Kes ütles? Märki vastus ristiga.

	Pille	ema	isa
Ta on päris tähetark.			x

Ole minu kuulaja.	x		
Hiir on rumal.	x		
Paneme lõksu üles.		x	
Loen sulle raamatut.	x		

Harjutus 3. Järjesta sõnad lauseteks. Kirjuta.

1. hiireke Elas Näks kord	<i>Elas kord hiireke Näks.</i>
2. hiire Ema oli pahane peale	<i>Ema oli hiire peale pahane.</i>
	<i>Ema oli pahane hiire peale.</i>
3. hiire ei meeldinud Isale tembud	<i>Isale ei meeldinud hiire tembud.</i>
	<i>Isale hiire tembud ei meeldinud.</i>
4. Ta lugema tahtis meelitada Pillet	<i>Ta tahtis Pillet lugema meelitada.</i>
	<i>Ta tahtis meelitada Pillet lugema.</i>

Harjutus 4. Milliseid raamatuid sinu kodus on? Jutusta.**Õpik lk 53 pildiseeria „Minu sõbrad raamatud”**

Vestlusteema: raamatukogude koduleheküljelt info leidmine. Kuidas raamatuid laenutatakse? Kuidas raamatuid peab hoidma? Raamatute parandamine. Laenutaja ausus. Miks peab raamatuid (ja õpikuid) hoidma? Moodustada pildiseeria järgi lauseid ja koostada ühisjutuke. Jutustada piltide abil.

KEELEÕPETUS**TV lk 21 Õigekeelsus. Õpitu kordamine.**

Eesmärk:

1. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri.
2. Ainsuse ja mitmuse tegevuse *mida teeb?* ja *mida teevad?* kasutamine lauses.
3. Sõnavara laiendamine ja lausete moodustamine.

Harjutus 68. Kirjuta lausesse sobiv sõna.

Tuletada meelde, et lauset alustatakse suure algustähega. Enne harjutuse täitmist lugeda sõnad kõva häälega üheskoos ette. Arutleda sõnade tähenduse üle. Harjutuse täidavad õpilased iseseisvalt. Pärast harjutuse täitmist loetakse laused ette.

Isa Peeter *kaalus* köögis kalu.
Liina kiirustab kooli.
 Taat istub *toolile* jalgu puhkama.
Võõras laps tuli meie klassi.

Harjutus 69. Paranda vead. Kirjuta jutuke vihikusse.

Kõigepealt parandatakse vead töövihikus (kokku on 6 viga), seejärel kirjutatakse harjutus vihikusse. Pöörata tähelepanu ära kirjale ja tähtede õigele seostamisele.

Hommik

Rain vaatab **b** aknast välja. Orav närib **b** käbi. Kukk nokib **b** teri. Väikesed lapsed hüppavad **d** õues. Aga õde on toas. Ta joonistab **b** kuuske. Kell tiksus **b**.

Harjutus 70. Loe. Puuduvad sõnad vali kõrvalt.

Kontrollida kindlasti ära kirja.

Meie viimane tund *lõpeb* kell kaks. Siis *võivad* meie klassi lapsed koju minna. Mare *paneab* kooliasjad ranitsasse. Sille *paneab* jope ja nad *lähevad* koos koju.

Harjutus 71. Moodusta sõnadest laused. Kirjuta jutuke vihikusse.

Selgitada õpilastele lause skeemi küsimuste *kes?* ja *mida teeb?* abil. Pöörata tähelepanu ära kirjale ja tähtede õigele seostamisele.

Sõbrad

Sõbrad

suur on koer Reinul.

Reinul on suur koer.

on Turi nimi Tema.

Tema nimi on Turi.

Rein Turile kondi annab.

Rein annab Turile kondi.

saba Turi liputab.

Turi liputab saba.

TV lk 22 Õigekeelsus. Täishäälikuühend.

Eesmärk:

1. Täishäälikuühendi leidmine ja õigekiri.
2. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri.
3. Lausete moodustamine.

Harjutus 72. Loe. Tõmba täishäälikuühendile joon alla.

Tuletada meelde, mis on täishäälikuühend ja kuidas seda kirjutatakse.

Talvapäev

Ühel *päeval* läks T*oi*vo *õ*ega kelgutama. Ta *tõu*kas kelgu m*ä*est alla.

Õde *sai* pika *sõi*du. P*ä*ev oli p*äi*kest *täi*s ja lumi sätendas.

Harjutus 73. Kirjuta sobiv sõna. Sõnas peab olema täishäälikuühend.

Lünka sobivad ka muud sisuga sobiv sõnad, kui nendes on täishäälikuühend.

Isa *loeb* raamatut. *Koer* närib konti. Liisi ja Tuuli on *õed*. Priit sööb *õuna* (*saia*, *leiba*).

Harjutus 74. Muuda esimest tähte. Kirjuta, mis sõnad saad?

Moodusta sõnadega lauseid.

Laused moodustatakse suuliselt, aga võib ka kirjutada vihikusse.

Lisaülesanne kiirematele õpilastele: koosta (tee) sarnane ülesanne kaaslastele.

Iõi – *tõi, sõi, või*

Harjutus 75. Missugused sõnad on siin peidus? Kirjuta.

Selgitada sõnade tähendused. Suuliselt moodustada sõnadega lauseid.

Mängida mõistatamise mängu „Mis see on?” Kõigepealt kasutada harjutuses olevaid sõnu, et teada saada, missugused sõnad on peidus. Mängujuht kirjeldab eset, õpilased arvavad, millega on tegemist. Näiteks: „See on tehtud metallist, see on sõiduvahend, inimesed sõidavad sellega.” (*laev*). Seejärel saavad õpilased ise kordamööda mõistatusi esitada.

UANS
SAUN

AELV
LAEV

EIÄKP
PÄIKE

NUÕ
ÕUN

KSUI
UISK, KISU, KIUS

Harjutus 76. Vali lausesse sobiv sõna.

Eelnevalt lugeda kõik sõnad ja selgitada nende tähendus.

Sõnad: rõõmu saali paadi peedi puugid tiigi

Onu Tarmo tõmbas *paadi* kaldale. Heiki noorem vend tunneb kingitusest suurt *rõõmu*. Mari ema keedab köögis suppi. Kas sa tead, et *puugid* on ohtlikud putukad? „Pane palun *saali* uks kinni,” ütles õpetaja.

VAHEAEG